

Františkovo slovo

č.239

Papež v Japonsku – 1. den

Papež v Japonsku – 2. den

Papež v Japonsku – 3. den

Papež v Japonsku – 4. den

Kardinál Ladaria: Blahobyť vede k mentalitě uzavírající se transcendenci

Petrův nástupce: Smrt je nadějeplné objetí s Pánem

výtah hlavních myšlenek z promluv papeže Františka a zpráv z Vatikánu. Plné znění naleznete na stránkách Radio Vaticana.

Papež v Japonsku – 1. den

Tokio. 1. Nikoli „státník“, nýbrž „duchovní představitel“ – tak je od nynějška označována role papeže oficiální terminologií japonské vlády. **2.** „*Chránit život a hlásat evangelium je jediné poslání,*“ řekl římský biskup v jediné dnešní promluvě prvního dne svojí návštěvy v Zemi vycházejícího slunce. **3.** „*Přibližně 60% Japonců nevěří v život po smrti,*“ říká předseda Japonské biskupské konference arcibiskup Nagasaki Joseph Mitsuaki Takami.

Papež František zahájil druhou etapu své 32. zahraniční apoštolské cesty. Po šestihodinovém letu na palubě letadla thajských aerolinií přistál papežský speciál na letišti v Tokiu v 17.30, tedy o půl desáté střeoevropského času. V Japonsku se papež zdrží do úterý 26. listopadu a motto jeho návštěvy vybízí „Chránit každý život“.

Ad 1. Ve světlech reflektorů a v silných poryvech větru sestoupil Petrův nástupce na letištní plochu, kde jej očekával místopředseda vlády, biskupové v čele s místním arcibiskupem Tacisem Isaem Kikučín, SVD, zástupci duchovenstva a skupina studentů katolických škol. Po krátkém setkání s vládní delegací v letištním salónku se papež odebral na apoštolskou nunciaturu ve čtvrti Chiyoda, kde se krátce po příjezdu setkal s členy Japonské biskupské konference.

Tato instituce sdružující pastýře tří arcidiecézí a 13 japonských diecézí byla ve svém zárodku ustanovena v roce 1941. V jejím čele stojí v této chvíli arcibiskup Nagasaki Joseph Mitsuaki Takami. Do katolické církve patří v Japonsku 536 tisíc pokřtěných, což znamená necelé půl procenta obyvatel (0,42% ze 126 milionů), k nimž je však třeba připočíst dalších asi 600 tisíc věřících přistěhovalců. Katolické komunity se soustředí do oblasti zahrnující ostrůvek Hirado při Kjúšú, souostroví Goto a město Nagasaki. Primát co do počtu katolíků stále drží Tokio, kde vešli ve známost zejména díky prestižní Sophia University spravované jezuiti.

Přestože frenetické hlavní město nevykazuje známky zvláštní pozornosti k papežově příjezdu, nelze ani tvrdit, že by jeho příjezd probíhal bez povšimnutí, referuje z Tokia naše korespondentka Adriana Masotti. Na stránkách dnešních deníků vyšly Františkovy fotografie a anglický list *Japan Times* publikoval článek o dávném přání papeže Bergoglia vydat se do této země. U příležitosti návštěvy však došlo k jiné významné změně: „*Před několika dny jsme se dozvěděli, že vláda konečně přistoupila na změnu v interpretaci postavy Svatého otce. Zatímco doposud byl papež označován za „vládce zákona“ (tedy státníka), nyní byl označen za „vládce věrouky“, totiž za duchovního a morálního vůdce na univerzální úrovni,*“ uvedl otec **Joseph Naoki Momma**, který je generálním koordinátorem církevních médií a jedním z organizátorů papežské návštěvy.

Ad 2. Připomínka heroického svědectví japonských mučedníků, z jejichž oběti čerpali sílu skrytí křesťané z kraje kolem Nagasaki, ale také otázky inkulturace a evangelizace v dnešním Japonsku, byly tématem první papežské promluvy při setkání s biskupy na apoštolské nunciatuře. Papež František nejdřív zahrnul do svého pozdravu a modliteb všechny Japonce, v souvislosti s nedávnou intronizací nového císaře Naruhita a připomněl, že sympatie k Zemi vycházejícího slunce chová již od mládí.

„Dnes mi Pán poskytuje příležitost stanout mezi vámi jako misionář, putující ve stopách velkých svědků víry. Od příchodu sv. Františka Xaverského do Japonska, kde začal hlásat křesťanství, uplynulo 470 let. Při této vzpomínce chci spolu s vámi poděkovat Pánu za všechny, kteří v průběhu staletí rozsévali spolu s pomazáním a láskou evangelium a sloužili japonskému lidu. Jejich oddanost dala japonské církvi velice výjimečnou tvář. Mám na mysli mučedníky sv. Pavla Mikiho a jeho druhy a bl. Justa Takayamu Ukona, kteří uprostřed mnoha zkoušek vydali svědectví až k smrti. Toto sebeobětování za zachovu živé víry pomáhalo maličké křesťanské komunitě v pronásledování růst, konsolidovat se a přinášet plody. Pomysleme také na „skryté křesťany“ z kraje Nagasaki, kteří uchovali víru po celé generace díky křtu, modlitbě a katechezi. Autentické domácí církve zazářily v těchto krajích jako odlesk Nazaretské Rodiny, patrně aniž by o tom věděly.“

František připomněl, že základem těchto japonských komunit je evangelní ujištění, že kde jsou dva nebo tři shromáždění v Pánově jménu, bude On přítomen silou svého Ducha (srov. Mt 18,20). Přítomnost katolíků v Japonské společnosti ve znamení trpělivého a skrytého očekávání se dočkala

uznání, mimo jiné také zápisem kostelů a obcí v okolí Nagasaki a Amakusy na seznam světového dědictví UNESCO, podotkl papež.

Obrátil pak pozornost k mottu návštěvy "Chránit každý život", které – jak řekl – dobře vystihuje službu biskupa, povoláního Pánem jako pastýře.

„Chránit každý život znamená nejprve schopnost kontemplativního pohledu lásky na život veškerého vám svěřeného lidu, abyste v něm viděli především Pánův dar. »Protože jenom to, co se miluje, může být spaseno. Jenom to, co se přijme, může být proměněno« (Promluva papeže na vigilií SDM, 26. ledna 2019). Princip vtělení nám pomáhá považovat každý život za bezplatný dar, přesahující každou jinou úvahu, byť správnou, ale druhotnou. Chránit každý život a hlásat evangelium nejsou dvě oddělené ani protichůdné věci; vzájemně k sobě odkazují a vyžadují se. Obě zahrnují pozornost a bdělost vůči všemu, co může v této zemi bránit integrálnímu rozvoji lidí svěřených světlu Ježíšova evangelia.“

Vědomí, že jsme menšinou, nemá umenšovat úsilí o šíření evangelia, zdůraznil dále papež. Nejzřetelnějším slovem je pokorné svědectví a dialog s ostatními náboženskými tradicemi, dodal. Ocenil také péči, jakou místní církve věnuje cizincům přicházejícím do Japonska za prací a kteří dnes tvoří nadpoloviční většinu katolíků v této zemi. „Mučednická církev může promlouvat s větší svobodou, zejména k naléhavým otázkám míru a spravedlnosti v našem světě,“ pokračoval František s odkazem na svou zítřejší návštěvu Nagasaki a Hirošimy.

„Rád bych se setkal s těmi, kteří dosud nesou rány z onoho období lidských dějin, jakož i s oběťmi „trojí pohromy“ (zemětřesení, tsunami a havárie jaderné elektrárny Fukušima – pozn. překl.) Jejich pokračující utrpení je výmluvným apelem na naši lidskou a křesťanskou povinnost pomáhat těm, kdo trpí na těle i na duchu, a nabízet všem evangelní poselství naděje, uzdravení a smíření. Zlo si mezi lidmi nevybírání a nezjišťuje si předem jejich příslušnost; jednoduše propukne jeho ničivá síla, jako před nedávnem devastující tajfun, který způsobil četné oběti na životech a materiální škody.“

Papež vybídl k modlitbě za oběti těchto katastrof. Nebojme se – tady i na celém světě – pozvednout hlas a chránit život jako drahocenný Boží dar, apeloval dále. Povzbudil rovněž japonské biskupy k další angažovanosti na poli výchovy a vzdělání:

„Povzbuzuji proto vaše snahy být zárukou toho, aby katolická komunita v Japonsku jasně dosvědčovala evangelium v celé společnosti. Uznávaný výchovně-vzdělávací apoštolát církve je velkým zdrojem evangelizace a je výrazem úsilí, jež je společné širším intelektuálním a kulturním proudům. Kvalita jeho přínosu bude přirozeně záviset na podpoře jeho identity a poslání.“

František zmínil také nové tristní fenomény současné společnosti, jako samota a beznaděj a s tím související nárůst sebevražd, šikany i nových druhů vnitřní dezorientace a odcizení.

„Toto vše postihuje především mladé lidi! Vybízím vás, abyste věnovali především jim a jejich potřebám zvláštní pozornost a snažili se vytvářet prostory, ve kterých by se kultura výkonnosti, užitečnosti a úspěšnosti otvírala kultuře nezištné a dobročinné lásky, schopné nabízet všem, nejenom těm, kdo již se již společensky prosadili, možnost šťastného a vydařeného života. Spolu s horlivostí, myšlenkami a energií, kterou kromě dobré formace a doprovázení můžete poskytovat, mohou být vaši mladí lidé významným zdrojem naděje pro jejich vrstevníky a dosvědčovat živou křesťanskou lásku.“

V závěru Petrův nástupce pobídl biskupy k rozvíjení misijního poslání v rodinách a k tvůrčí formaci přicházející za lidmi do prostředí, v němž žijí. „Východiskem každého apoštolátu je místo, kde se nacházejí lidé, se svými obyčejí a svojí prací,“ zdůraznil Svätý otec v promluvě k japonským biskupům.

Plné znění papežovy promluvy je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30238>

Ve volné debatě, která následovala po přednesení připraveného textu, papež Bergoglio opět připomněl svou dávnou touhu kráčet ve stopách sv. Františka Xaverského, který zahájil evangelizaci Japonska.

Ad 3. „Současná Františkova pouť je uskutečněním jeho snů,“ říká argentinský jezuita a nynější provinciál Tovaryšstva Ježíšova v Japonsku, **P. Renzo De Luca**, který doprovází papeže jako tlumočník. Právě tento papež jej vyslal z Buenos Aires na misie do Země vycházejícího slunce. „Františka vždycky zajímal jezuitský přístup k inkulturaci evangelia. Nedávno mi říkal, že Japonsko stále zůstává misijní zemí, která touží po Kristu,“ říká otec De Luca Vatikánskému rozhlasu:

„V současné době pracuje v Japonsku 160 jezuitů, více než polovina z nich jsou cizinci pocházející ze 40 zemí světa. Je to velmi mezinárodní jezuitská provincie. Přál si to tak generál Tovaryšstva Ježíšova o. Pedro Arrupe, který v této zemi působil jako misionář v době, kdy vypukla II. světová válka. Záleželo mu na tom, aby provincie nebyla pouze japonská, nýbrž zrcadlila univerzálnost tohoto řádu. V této chvíli vedeme čtyři základní a střední školy a prestižní Sophia University v Tokiu. Máme čtyři domy, v nichž dáváme ignaciánská duchovní cvičení, a dvě centra sociální péče. Kromě toho se věnujeme také normální pastorační práci ve farnostech. Výuka na univerzitě a naše intelektuální práce a angažovanost v dialogu mezi kulturami je pro navázání kontaktu s Japonci velmi důležitá. Je to jeden ze způsobů, jak se konkretizuje naše služba,“ konstatuje provinciál jezuitů v Japonsku.

„Jako jezuité a jako církve v Japonsku doufáme, že se papež vysloví k otázkám, které jsou delikátní, jako je zákaz jaderných zbraní a trestu smrti, který v Japonsku stále existuje, a k odmítnutí války,“ říká vikář kostela sv. Ignáce při tokijské univerzitě, španělský jezuita otec **Xavier Garralda**. Jak dodává jeho japonský spolubratr **Yosuke Sakai**, místní katolíci očekávají také „slovo povzbuzení a zejména naděje pro mladé, kteří se často soustředí pouze na úspěch a materiální blahobyt. Doufáme, že je pobídne, aby dokázali pozvednout svůj pohled.“

Všemi očekávaná etapa návštěvy v Japonsku přijde na program zítra, kdy František navštíví Nagasaki, tragicky proslulé kvůli atomové pumě svržené na město na konci II. světové války 9. srpna 1945. Místní **arcibiskup Joseph Mitsuaki Takami** (foto), se v tomto městě narodil v roce 1946 v rodině tajných křesťanů. Zeptali jsme se ho, jak rezonuje otázka jaderných zbraní v dnešním Japonsku:

„Hirošima a Nagasaki jsou dvě města, která byla zasažena atomovou bombou a nejen obyvatelé těchto měst, ale také mnoho dalších Japonců i lidí jiných národů, usiluje o odstranění jaderných zbraní z povrchu země. Japonci se ovšem cítí ohrožení ze strany Severní Koreje a Číny a japonská vláda reaguje na tuto hrozbu utvrzováním, že zbraně má, ne snad jaderné, ale zbraně ano. Papež však vyšle silné, velmi silné poselství proti užívání jaderných zbraní. Doufáme, že se stane pro mnoho Japonců pobídkou, aby se zamysleli nad tím, že jaderné zbraně nejsou nezbytné, nýbrž nebezpečné, protože ohrožují mír.“

Svědectví mučedníků, kterým papež složí hold v Nagasaki, je stále silné a výmluvné, zejména v této chvíli, která je pro víru obtížná, dodává arcibiskup Takami.

„Katolická církev v Japonsku je malé společenství, které se příliš nerozvíjí, protože na jedné straně katolíci možná nežijí dobře svou víru a možná se také příliš nesnažíme vnášet evangelium do japonské společnosti. Na druhé straně je společnost v Japonsku velmi materialistická, trochu sobecká a individualistická. Zdá se, že lidé už nemají naději, nebo nedokáží žít dobře v duchovní dimenzi. Setrvávají na lidské, zejména ekonomické a materialistické úrovni. Asi 60% Japonců dnes říká, že nevěří v život po smrti. V důsledku toho těžko nacházejí smysl pro život na zemi. Myslím, že hledají pravdu, něco, co by mohlo být základem jejich života,“ dodává arcibiskup Nagasaki.

Karmelitánský kněz **Makoto Wada**, který strávil 25 let ve Vatikánském rozhlasu a nyní působí jako prokurátor Japonské biskupské konference v Římě a poradce Japonského velvyslanectví při Svatém stolci, vypráví o synkretistickém přístupu k náboženství, jaký dnes panuje v jeho vlasti. Sám pochází z buddhistické rodiny:

„Synkretistická mentalita je v Japonsku velmi silná. Můj otec nebyl křesťan, ale byl velmi rád, když jsem se já stal křesťanem a knězem. Říkával často: „Vrchol hory je jediný a vede k němu mnoho cest. Ty jsi zvolil cestu, která se nazývá křesťanství, tak běž. Já jsem si zvolil cestu, která se nazývá buddhismus, a budu ji sledovat. Setkáme se na vrcholu.“ Proto také tentokrát na mši s papežem přijde mnoho nekřesťanů. Přijdou proto, aby dostali papežovo požehnání. Požehnání od papeže je pro ně totéž jako požehnání od Buddha. Také sem do Říma přijíždí mnoho Japonců, navštěvují Vatikánskou

baziliku. Naprostá většina z nich nejsou křesťané, ale zachovávají úctu: před oltářem se pokloní a tak vlastně svým způsobem uctívají také Krista," přibližuje mentalitu svých krajanů otec Makoto Wada.

Papež v Japonsku – 2. den

Nagasaki/Hirošima. 1. „Jaderné zbraně nechrání národní ani mezinárodní bezpečnost,“ konstatoval papež u pomníku obětí výbuchu atomové bomby v Nagasaki. **2.** „Přicházím se modlit, utvrzovat a nechat se utvrdit vírou mučedníků,“ pronesl římský biskup před památníkem japonských svědků víry. **3.** Přibližně 35 tisíc účastníků nedělní liturgie ze slavnosti Ježíše Krista Krále na baseballovém stadionu svým kázáním vybídl „prorokovat království pravdy a milosti“. **4.** V Hirošimě pak Svatý otec prohlásil vlastnění atomových zbraní za nemornální.

Druhý den papežova pobytu, liturgicky záramovaný slavností Ježíše Krista Krále, byl patrně těžištěm poselství této návštěvy; probíhal převážně ve městě Nagasaki. Právě tudy vstoupila do Japonska se sv. Františkem Xaverským v roce 1549 křesťanská víra a byla tamějším obyvatelstvem vroucně přijata. Roku 1588, kdy zde byla založena první diecéze, čítala již katolická komunita 300 tisíc lidí. Právě zde však na prahu novověku došlo k jejímu systematickému a nebývale krutému pronásledování, ve kterém Ježíšovo svědectví zazářilo nebývalou silou. Kromě 42 doposud kanonizovaných a 583 beatifikovaných mučedníků dosvědčují pedantsky přesné dobové záznamy japonské vrchnosti dalších 35 tisíc osob převážně laiků - mužů, žen a dokonce i dětí - kteří vyznali křesťanskou víru mučednictvím a čekají na kanonizační procesy. Prvním a nejznámějším z nich je japonský jezuita sv. Pavel Miki, který byl spolu s 25 dalšími ukřižován v Nagasaki roku 1597. Jeho slova, pronesená z kříže, jak byla zaznamenaná svědky a podává je římský breviář, doporučil k meditaci papež v jedné ze čtyř dnešních promluv.

„**Pavel Miki** prohlásil nejprve všem přítomným, že je Japonec a člen Tovaryšstva Ježíšova a že umírá proto, že hlásal evangelium, a že děkuje Bohu za tak mimořádné dobrodiní. Pak připojil následující slova: *»Když jsem teď dospěl až sem, předpokládám, že nikdo z vás si nemyslí, že bych teď nechtěl mluvit pravdu. A proto vám prohlašuji, že není jiné cesty k spáse než ta, kterou jdou křesťané. Tato cesta mě učí, abych odpustil nepřátelům a všem, kteří mi ublížili. Proto rád odpouštím králi a všem, kteří mě přivedli na smrt, a prosím je, aby ochotně přijali křesťanský křest.«*“ Po opadnutí nejrozsáhlejší vlny systematického pronásledování žila křesťanská víra mezi Japonci více jak dvě století bez přítomnosti biskupů a kněží. Teprve roku 1889 byla v zemi prohlášena plná náboženská svoboda a začaly se opět stavět kostely. V roce 1929 bylo japonských katolíků 94 096, z nichž 63 098 žilo v Nagasaki.

Ad 1. Papež František sem přicestoval brzo ráno z tisíc kilometrů vzdáleného Tokia a vydal se na místo, které se váže k ještě hrůznější události, patřící však do dějin teprve nedávných, totiž k mírovému památníku (*Atomic Bomb Hypocenter*) zbudovanému v hypocentru výbuchu druhé atomové bomby z 9. srpna 1945, kterou bylo zavražděno 75 tisíc civilistů, z nichž asi polovina v tentýž den. „Jaderné bomby nechrání národní ani mezinárodní bezpečnost,“ řekl zde mimo jiné **papež František**:

„V tomto městě, které dosvědčuje katastrofické humanitární a ekologické důsledky jaderného útoku, nebude nikdy dost pokusů pozvednout hlas proti závodu ve zbrojení. [...] V dnešním světě, kde miliony dětí a rodin žijí v nelidských podmínkách, jsou vynakládány peníze na výrobu, modernizaci, údržbu a prodej stále ničivějších zbraní a závratné výdělky z toho pocházející nepřetržitým a do nebe volajícím atentátem. Svět míru - zbavený jaderných zbraní - je všude touhou milionů mužů a žen. [...] Naše odpověď na hrozbu jaderných zbraní musí být kolektivní a smluvená, založená na pracné, ale ustavičné vzájemné důvěře, která zlomí dnes převládající dynamiku nedůvěry. V roce 1963 svatý papež Jan XXIII. v encyklice Pacem in terris požadoval rovněž zákaz jaderných zbraní (č.60) a prohlásil, že pravý a trvalý mír mezi národy nemůže být založen na rovnováze vojenských sil, nýbrž jedině na vzájemné důvěře (srov. č. 61).

Je nezbytné prolomit převládající dynamiku nedůvěry, která nyní hrozí rozložením architektury mezinárodní kontroly nad zbrojením.“

Plné znění papežovy promluvy : je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30242>

Ad 2. Z městského památníku výbuchu atomové bomby se papež vydal na církevní půdu, totiž na návrší *Nishizaka Hill*, které připomíná všechny japonské křesťanské mučedníky, počínaje sv. Pavlem Miki, na místě jehož ukřižování byl zbudován památník. Tady papež pronesl nedělní promluvu před mariánskou modlitbou Anděl Páně a mimo jiné řekl:

„Přicházím k tomuto památníku, který je dedikován mučedníkům, abych se setkal s těmito svatými muži i ženami, a chci tak učinit s pokorou onoho mladého jezuita, který přišel „téměř z konce světa“ a našel hluboký zdroj inspirace a obnovy v dějinách prvních japonských mučedníků. Nezapomeňme na lásku jejich obětí! Ať nezůstane slavnou relikvií minulých skutků, dobře konzervovanou a uctívanou v muzeu, ale je živoucí pamětí a ohněm duše každého apoštolátu v této zemi, schopnou neustále oživovat a podněcovat evangelní horlivost. Kéž církev v Japonsku naší doby, se všemi potížemi a přísliby pocítí potřebu denně naslouchat slovům, která pronesl svatý Pavel Miki ze svého kříže, a sdílet se všemi muži a ženami radost a krásu evangelia, které je Cestou, Pravdou a Životem (srov. Jan 14,6). Kéž jsme každý den svobodnější od všeho toho, co nás tíží a překáží nám v cestě pokory, svobody, odhodlání a lásky.“

Bratři, na tomto místě se spojujeme také s křesťany, kteří dnes v mnoha částech světa trpí a podstupují mučednictví pro víru. Tito mučedníci 21. století nás interpelují svým svědectvím, abychom se odvážně ubírali cestou blahoslavenství. Modleme se za ně a s nimi; pozvedněme hlas za to, aby náboženská svoboda byla zaručena všem a všude; pozvedněme hlas také proti každé manipulaci náboženstvími, vykonávané „politikami integralismu a rozdělování, systémy bezuzdného zisku a záštiplnými ideologickými tendencemi, jež manipulují činy i osudy lidí“ Prosme Madonu, Královnu mučedníků, svatého Pavla Mikiho a všechny jeho druhy, kteří v průběhu dějin hlásali životem Pánovy divy, aby se přimlouvali za vaši zemi a za celou církev a jejich oběť tak probudila a neustále oživovala radost z misijního poslání.“

Plné znění papežovy promluvy je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30241>

Po společné modlitbě Anděl Páně papež udělil apoštolské požehnání a odebral se do arcibiskupské rezidence k obědu a krátkému odpočinku. Přivítalo jej zde 14 seminaristů a 15 kandidátů zasvěceného života různých řeholních kongregací založených v Nagasaki.

Ad 3. Nabitý program papežovy návštěvy pokračoval odpoledne na zdejším baseballovém stadionu bohoslužbou. Liturgie ze slavnosti Ježíše Krista Krále se účastnilo 35 tisíc lidí. Poblíž oltáře byla umístěna hlavy mariánsky sochy, umístěná v katedrále, která zmizela při jaderné explozi. V homilii Petřův nástupce komentoval dnešní evangelium (Lk 23,35-43), popisující, jak zločinec, ukřižovaný společně s Ježíšem, uznal Krista a nazval Jej králem.

„Kalvárie - místo zmaru a bezpráví, kde jsou bezmoc a neporozumění provázeny zmatenými a necitelnými řečmi střídavě se posmívajícími smrti nevinného - se díky postoji onoho dobrého zločince mění ve slovo naděje pro celé lidstvo. Zesměšňování nevinného trpícího pokřikem „zachraň sám sebe“ nebude mít poslední slovo. Naopak, vzbudí hlas těch, jejichž srdce se nechá pohnout a zvolí si soucit za pravý způsob utváření dějin.“

„Dnes tady chceme obnovit svoji víru a svoje nasazení, řekl dále papež: „Chceme proto jako dobrý lotr prožít tento okamžik [...] doprovázet Jeho umučení, být Mu oporou v Jeho samotě a opuštěnosti a znovu slyšet, že spása je slovo, které Otec nabízí všem: »Dnes budeš se mnou v ráji«.“

„Spásu a jistotu odvážně svým životem dosvědčili svatý Pavel Miki a jeho druhové i tisíce mučedníků, kteří vám zanechali svůj duchovní odkaz. Chceme jít v jejich stopách, kráčet v jejich šlápějích k odvážnému vyznání, že láska, kterou Kristus prokázal a slavil svojí obětí na kříži, je s to přemoci každý typ nenávisť, sobectví, urážky či výmluvy; je s to přemoci každou pesimistickou netečnost či omamný blahobyť, které nakonec paralyzují každé dobré jednání i rozhodnutí. Jak připomněl Druhý vatikánský koncil, oddalují se od pravdy ti, kteří vědí, že tady nemáme stálý domov a směřujeme k tomu budoucímu, ale domnívají se, že proto můžeme opomíjet svoje pozemské povinnosti, a nevšímají si, že právě víra, kterou vyznáváme, nás nabádá, abychom je plnili způsobem, který dosvědčuje a ukazuje šlechetnost povolání, kterého se nám dostalo (srov. Gaudium et spes, 43).“

A homilii pak zakončil:

„Drazí bratři, Nagasaki ve své duši nese stěží zhojitelnou ránu, znamená nevysvětlitelného utrpení mnoha nevinných, obětí válek včerejška, ale trpících také tou dnešní, rozkouskovanou třetí světovou. Pozvedněme zde svoje hlasy ve společné modlitbě za všechny, kteří na svém těle nesou důsledky tohoto do nebe volajícího hříchu, a za to, aby bylo stále více těch, kteří jsou jako dobrý lotr schopni nemlčet a nezesměšňovat, nýbrž prorokovat svým hlasem království pravdy a spravedlnosti, svatosti a milosti, lásky a pokoje (srov. Římský misál, preface ze slavnosti Krista Krále).“

Plné znění papežovy homilie je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30240>

Ad 4. Hned po bohoslužbě se papež odebral do 400 km vzdálené Hirošimy, aby zde již za tmy pronesl řeč, která byla japonskou veřejností patrně nejvíce očekávaná. Památník míru (*Hiroshima Peace Memorial Museum*) je zbytek budovy, postavené českým architektem Janem Letzelem v roce 1915 jako městské výstaviště. Dne 6. srpna 1945 došlo nedaleko od ní k výbuchu první atomové bomby, která v okamžiku sprovodila ze světa 80 tisíc lidí, převážně civilistů, a dalších 80 tisíc jich umíralo postupně v následujících dnech, měsících a letech.

Jak se očekávalo, papež zde odsoudil jako nemorální nejen použití, ale i vlastnění atomových zbraní. Totéž učinil v říjnu t.r. nejvyšší představitel šíitského islámu *Ájatolláh Chamenei*. Svatý otec tak opětovně podpořil *Smlouvu o zákazu jaderných zbraní* z roku 2017, ke které se na půdě OSN dosud nepřihlásil dostatečný počet signatářů, aby mohla vstoupit v platnost, a *NATO ji dokonce odsoudilo* na rozdíl od předchozí *Smlouvy o nešíření jaderných zbraní* z roku 1968, pod níž jsou podpisy většiny států vlastnících atomové zbraně (USA, Velká Británie, Francie, Ruská federace a Čína), ačkoli je otázkou, zda ji dodržovaly.

„S pevným přesvědčením chci zdůraznit, že použití jaderné energie k válečným účelům je dnes více než jindy zločinem nejenom proti člověku a jeho důstojnosti, ale proti jakékoli budoucnosti našeho společného domu. Použití atomové energie k válečným cílům je amorální stejně jako je nemorální vlastnění jaderných zbraní, jak jsem řekl před dvěma roky (Tisková konference během návratu z Bangladéše, 2. prosince 2019). Budeme za to souzeni. Nové generace povstanou jako soudci našeho selhání, pokud jsme mluvili o míru, ale nerealizovali jsme ho svými skutky mezi národy. Jak můžeme mluvit o míru, když vyrábíme nové a impozantní válečné zbraně? Jak můžeme mluvit o míru, když ospravedlňujeme nelegitimní činy nenávisťnými a diskriminujícími proslovky?“

Jsem přesvědčen, že mír není víc než prázdné slovo, pokud se nezakládá na pravdě, pokud se nebuduje spravedlivě, pokud není ožívován a naplňován láskou a pokud se neuskutečňuje ve svobodě (srov. sv. Jan XXIII., Pacem in terris, 18).“

Řekl papež František v hirošimském Památníku míru a svoji obsáhou promluvu zakončil slovy:

„V jediné úpěnlivé prosbě, otevřené Bohu a všem mužům a ženám dobré vůle, jménem všech obětí bombardování, jaderných pokusů a všech konfliktů pozvedněme společně ze srdce své volání: Už nikdy válka, už nikdy hřmot zbraní, už nikdy tolik utrpení! Kéž přijde pokoj do našich dnů, do tohoto našeho světa. Bože, tys slíbil: »Milosrdenství a věrnost se potkají, políbí se spravedlnost a pokoj. Věrnost vypučí ze země, spravedlnost shlédne z nebe« (Žl 84,11-12). Přijď, Pane, den se nachýlil, a tam, kde se rozmohl zmar, ať překypuje naděje a je možné psát a uskutečnit jinou historii. Přijď Pane, kníže pokoje, učiň nás nástrojem a odleskem Svého pokoje!“

Cesty mimo Itálii

25.11.2019

Papež v Japonsku – 3. den

Tokio. 1. Setkání papeže s oběťmi „trojí pohromy“ (zemětřesení, tsunami a havárie jaderné elektrárny Fukúšima). **2.** V tokijské katedrále se Petrův nástupce setkal s tisícovkou mladých Japonců. **3.** „Jediným kritériem posuzování lidí je soucit Boha Otce se všemi,“ kázal papež při mši ve sportovní hale za účasti 50 tisíc lidí. **4.** „Dialog je jediná zbraň hodná člověka,“ řekl papež na setkání s politickými představiteli.

Program třetího dne své návštěvy v Japonsku zahájil František na papežské nunciatuře setkáním se skupinou mladých lidí zapojených do projektu *Scholas Occurrentes*. Moudrost nespočívá pouze v idejích, nýbrž vyjadřuje se třemi jazyky – řekl papež poté, co vyslechl jejich svědectví – totiž jazykem myslí, srdce a rukou. Jedině tak mohou povstat skutečně tvůrčí díla. Uzavírat se do svých vlastních idejí je pohodlné a snadné, ale vyjít navenek a zariskovat – jak se o to snažíte – je opravdu krásné, řekl papež dvacetičlenné skupině mladých Japonců.

Ad 1. Setkání papeže Františka s oběťmi tzv. trojí tragédie – zemětřesení, tsunami a havárie jaderné elektrárny ve Fukúšimě – se v Japonsku věnovala velká pozornost již před papežovým příjezdem. Místní obyvatelstvo je vnímavé k malým gestům vstřícnosti a velice si váží toho, že římský biskup věnuje pozornost těm, na které místní instituce často již zapomněly. Setkání v kongresovém centru *Bellesalle Hanzomon* v Tokiu se zúčastnilo na 800 lidí, zasažených v březnu 2011 následky zemětřesení o síle 9 stupňů Richterovy stupnice, které vyvolalo tsunami a způsobilo havárii jaderné elektrárny. František vyslechl svědectví tří lidí, kteří se zázrakem zachránili.

Katolička Toshiko Kato vzpomínala, jak živel zničil ohromnou hráz proti tsunami, dílo techniky, které si přijížděli prohlížet i ze zahraničí. Sama přišla o dům i své blízké. „Když jsem se ocitla mezi ruinami svého domu, uvědomila jsem si, jak velmi jsem vděčná za to, že žiji a že mohu svůj život naplnit. Dostala jsem daleko víc než jsem ztratila,“ řekla ve svém svědectví. – Mnoho lidí z celého světa nám otevřelo srdce, znovu jsem našla naději při pohledu na to, jaké úsilí lidé vynakládají na pomoc obětem této tragédie,“ řekla s poukazem na význam solidarity. „Pokud nic neuděláme, výsledkem bude nula, když ale učiníme byť by jen jediný krok, pokročíme kupředu,“ řekla Toshiko, kterou později František ocitoval, když vybízel k podpoře obětí těchto tragédií.

Buddhistický mnich Tokun Tanaka, který žil v osm století starém klášteře 17 kilometrů od Fukúšimy, vzpomínal, že po tragédii v této někdejší oblasti blahobytu jakoby přestal život existovat. Vybídl k zamyšlení nad současným životním stylem, egoistickým zaměřením pouze na sebe a k budování společnosti založené na větší solidaritě. S posledním svědectvím vystoupila **Tsuki Kamohita**, které bylo ve chvíli havárie jaderné elektrárny osm let. Vzpomínala na utrpení celé rodiny, která musela utéct před následky radioaktivního záření. Mluvila o těžké nemoci svého otce, ale také o uprchlících, kteří se vrátili na zamořená území, protože neviděli žádnou alternativu. V závěru prosila papeže Františka, aby se spolu s ní modlil za uzdravení ran všech obětí a za to, aby se svět zasadil o vyloučení jaderné hrozby v budoucnosti.

Svatý otec ve své promluvě připomněl, že při trojí tragédii přišlo o život 18 tisíc lidí a 50 tisíc evakuovaných stále žije v provizorních podmínkách bez možnosti návratu do svých domovů. Poukázal také na situaci těch, kdo se musejí nadále vyrovnávat s následky havárie, se zamořenou zemí, lesy a dalšími důsledky radiace. Vyjádřil přání, aby toto setkání posloužilo k další konkrétní pomoci obětem těchto tragédií.

„Osm let po trojí katastrofě Japonsko ukázalo, že národ se může sjednotit v solidaritě, trpělivosti, vytrvalosti a odhodlání. Cesta k úplné obnově může být ještě dlouhá, ale vždycky je možná, pokud můžeme počítat s lidmi, kteří se dokáží navzájem podporovat a pomáhat si.“

Papež zdůraznil, že je nutné usilovat o kulturu schopnou překonávat lhostejnost. S myšlenkou na budoucnost našeho společného domu si musíme uvědomovat, že čistě sobecká řešení jsou nepřipustná, protože neseme velkou odpovědnost vůči příštím generacím.

„Drazí bratři, v pokračujícím díle obnovy a rekonstrukce po trojí tragédii, si mnozí musejí navzájem stisknout ruce a mnoho srdcí se musí spojit, jako by bylo jen jediné. Tímto způsobem se dostane podpora těm, kdo trpí, a uvidí, že nebyli zapomenuti. Uvidí, že mnoho lidí aktivně a efektivně sdílí jejich bolest a nadále budou podávat bratrskou ruku k pomoci. Ještě jednou poděkujeme těm, kdo se prostým způsobem podíleli na ulehčení tíže spočívající na obětech. Kéž se tato slitovnost stane cestou, která všem dovolí nalézt naději, stabilitu a bezpečnost do budoucnosti.“

Po setkání s oběťmi trojí katastrofy zamířil papež František do císařského paláce k soukromému rozhovoru s císařem Naruhitem. Vládce Země vycházejícího slunce přivítal římského biskupa ve vstupní bráně, společně prošli přes nádvoří a vstoupili do Audienčního sálu, kde pózovali pro oficiální fotografie. Privátní rozhovor papeže Františka a císaře Naruhita trval přesně půl hodiny, od 11.01 do 11.31

místního času. Císař Naruhito nastoupil na trůn letos v květnu, po abdikaci svého otce císaře Akihita, který v Japonsku vládl přes 30 let. Dobrovolné odstoupení je považováno za historickou událost, která na japonském císařském dvoře nemá v posledních dvou stoletích obdoby.

Ad 2. V našem světě bylo vynalezeno mnoho věcí, ale díky Bohu neumíme udělat *selfie* duše. Abychom se rozvíjeli a objevovali svou vnitřní krásu, nemůžeme hledět do zrcadla – řekl papež František přibližně tisícovce mladých lidí, s nimiž se setkal v tokijské katedrále. Moderní stavbu, spojující východní a západní tvarosloví, postavil v 60. letech Kenzo Tange, na místě původní neogotické katedrály zbořené při bombardování Tokia za II. světové války.

Papež ve své promluvě reagoval na svědectví tří mladých lidí. Katolička Miki vyprávěla o životě ve společnosti zachvácené spěchem a nastavené pouze na konkurenceschopnost a produktivnost. Nenacházíme čas ani na sebe navzájem ani na Boha, říkala mladá Japonka. Buddhistická učitelka Masako promluvila o problémech svých žáků: schází jim vědomí vlastní hodnoty a často se uzavírají do sebe, popisovala svou zkušenost. Mladý Filipínek Leonardo, který přijel do Japonska s rodiči, se svěřil se vzpomínkami na šikanu, kterou zakusil ve škole jako cizinec. Oporu však našel ve víře a ve farním společenství. Papež František nejprve reagoval na toto poslední svědectví:

„Nejkrutější na školní šikaně je to, že zraňuje ducha a vědomí vlastní hodnoty ve chvíli, kdy nejvíce potřebujeme nabírat sílu, abychom se sami přijali a postavili novým výzvám života. Oběti šikany dokonce někdy obviňují samy sebe za to, že se staly »snadným cílem«. (...) Paradoxně jsou to však pronásledovatelé, kteří jsou slabí, myslí si totiž, že mohou potvrzovat svoji identitu skrze ubližování jiným. (...) Všichni se musíme spojit proti šikaně a naučit se říkat: Dost! Je to epidemie, na kterou můžete nalézt nejlepší lék sami. Nestačí, aby výchovné instituce nebo dospělí využívali možnosti prevence, které mají k dispozici. Je zapotřebí, abyste se vy, mezi přáteli a spolužáky, dali dohromady a řekli: »Ne! Ne šikaně! Ne agresí proti druhému! Tohle je špatně!« Neexistuje silnější zbraň k obraně před těmito věcmi než »zvednout se« a se spolužáky a kamarády říci: To, co děláš, je šikana, a to je vážná věc.“

František vybídl mladé Japonce, aby se učili věnovat čas druhým lidem a Bohu. Pokud to neudělají, budou žít ve společnosti rozvinuté navenek, ale chudé a omezené ve svém vnitřním životě, s vyhaslou duší.

„Jedině tak otevřete své příběhy a svá zranění lásce, která nás může proměnit a začít měnit svět, který nás obklopuje. Pokud čas nedáváme, „neztrácíme“, nýbrž snažíme se „šetřit čas“ na lidech, ztratíme ho v mnoha věcech, které nás na konci dne zanechají vyprázdněné a otupené. V mé rodné zemi se říká, že se »naplníme jako zažívací trakt«. Prosím vás tedy, věnujte čas své rodině, věnujte čas svým přátelům, ale také Bohu, modlete se a rozjímejte, každý podle své víry. A když vám modlitba připadne obtížná, nevzdávejte se. Jeden moudrý duchovní vůdce kdysi řekl, že modlitba v zásadě spočívá v setrvávání. Zastav se, vytvoř prostor, aby mohl vejít Bůh, nech se od Něho vést a On tě naplní svým pokojem.“

Papež se dále odvolal na svědectví Matky Terezy, která kdysi řekla, že nejstrašnější bídou je pocit, že nejsem milován. František zdůraznil, že všichni musejí postoupit boj s touto duchovní bídou. K tomu je zapotřebí uvědomit si, že nežijeme pro věci, nýbrž pro někoho – a především pro Boha.

„Může nám v tom napomoci tato úvaha: Abychom mohli žít po fyzické stránce, musíme dýchat, což je věc, k níž dochází, aniž bychom si toho všimli, všichni dýcháme automaticky. Abychom zůstali při životě v plném a širokém smyslu slova, musíme se také naučit dýchat duchovně, v modlitbě a rozjímání, ve vnitřním pohybu, skrze nějž můžeme naslouchat Bohu, který k nám promlouvá v hloubi srdce. A potřebujeme k tomu také vnější pohyb, v němž se přibližujeme k druhým skrze skutky lásky, ve skutcích a službě. Tento dvojí pohyb nám dovoluje růst a uznat nejen to, že nás Bůh miluje, ale že každému z nás svěřil také poslání, jedinečné povolání, a že Jej objevíme do té míry, v níž se dáváme druhým, konkrétním lidem.“

Ad 3. Odpolední program zahájil papež František na zcela zaplněném baseballovém stadionu, kde latinsky sloužil mši svatou za dar lidského života (ve shodě s tématem japonské části apoštolské cesty, které vyzývá k ochraně veškerého bytí). Římský biskup během dlouhého okruhu stadionem z papamobilu zdravil nemocné lidi i malé děti a žehnal jim i jejich fotografiím, které mu příbuzní předkládali. Mezi více než padesáti tisíci účastníky byli kromě japonských a zahraničních katolíků rovněž buddhisté a šintoisté.

Ve španělsky pronesené homilii Svatý otec popsal sociální izolovanost a ztrátu životního smyslu u mnoha lidí žijících v japonské ekonomicky rozvinuté společnosti, kde sebevraždy jsou první příčinou úmrtí v řadách mládeže. Hovořil o začarovaném kruhu, v němž přehnané nároky na výkonnost vedou do stále větší úzkosti, a o vnitřní prázdnotě, plynoucí ze spotřeby jako jediného hodnotového měřítka.

„Takové kritérium nás ponenáhlu učiní neprodyšnými a necitlivými k tomu, co je důležité, a přiměje naše srdce, aby se rozbušilo kvůli tomu, co je postradatelné nebo prchavé. Duše je tak sužována a spoutávána upachtěnou vírou, že všechno lze vyrobit, všechno podmanit a všechno kontrolovat!“

Ježíšova výzva, abychom se neznepokojovali a důvěřovali, pak působí jako hojivý balzám, podotkl Petřův nástupce. Nelze ji vykládat jako abdikaci na každodenní odpovědnost a nezáměr o dění okolo, nýbrž nás naopak provokuje, abychom otevřeli svoje priority širšímu, smysluplnému horizontu a zadívali se stejným směrem: »Nejprve tedy hledejte Boží království a jeho spravedlnost, a to všechno vám bude přidáno« (Mt 6,33).

„Pán nám neříká, že základní potřeby jako jídlo a oděv nejsou potřebné; spíše nás vybízí, abychom přehodnotili svá každodenní rozhodnutí a nezůstávali uvězněni či izolováni v touze po úspěchu za každou cenu, včetně života. Zesvětštělé postoje, bažící pouze po vlastním zisku či prospěchu v tomto světě, a sobectví, nárokuje si individuální štěstí, nás ve skutečnosti nenápadně skličují a zotročují a kromě toho překážejí rozvoji opravdu harmonické a lidské společnosti. Opakem izolovaného, odděleného, ba dušeného „já“ může být jediné společné, slavené a sdílené „my“ (srov. Katecheze na generální audienci, 13. února 2019).“

Svět, plný života a krásy, je totiž především podivuhodný dar Stvořitele, zdůraznil František, a také svou svobodu máme přijmout jako milost. Veškerá krása a dobrota nám je nabízena, abychom ji mohli sdílet a zpřístupňovat druhým, nikoli jako majitelé či páni, nýbrž jako účastníci téhož stvořitelského snu. Péči o vlastní život a vztahy k přírodě nelze oddělit od bratrství, spravedlnosti a věrnosti ve vztahu k druhým, připomenul Svatý otec.

„Proto jsme jako křesťanské společenství povoláni chránit každý život a dosvědčovat moudře a odvážně postoj nezištnosti a soucitu, šlechetnosti a naslouchání, stylem, který je schopen zahrnovat a přijímat život takový, jaký je (...), neboť pro křesťana je jediným možným kritériem posuzování každého člověka a každé situace Otcův soucit se všemi Jeho dětmi“.

Plné znění papežovy homilie při mši v Tokiu je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30246>

V závěru mše svaté tokijský **arcibiskup Tarcisio Isao Kikuchi** vyložil, proč japonští biskupové zvolili právě ochranu každého života za motto papežské cesty. Jsou totiž přesvědčeni, že japonští katolíci musí vyvinout veškerou snahu o obranu života ve společnosti, kde se lidská důstojnost pošlapává a mnozí lidé jsou vystaveni ohrožení života, aniž by je kdokoli chápal či jim pomohl v jejich osamělosti.

Ad 4. Ve večerních hodinách se Petřův nástupce vydal do sídla japonské vlády v tokijské čtvrti Kantei. Po soukromé schůzce s premiérem Šinzém Abem promluvil Svatý otec k veřejným představitelům a diplomatickému sboru a bilancoval témata svého japonského pobytu. Nejprve však upozornil na dlouholeté kulturní a diplomatické vztahy mezi Svatým stolcem a Japonským královstvím, počínaje téměř desetiletým pobytem jednoho z prvních misionářů, italského jezuitu Alessandra Valignana (1579).

„Jako národ je Japonsko obzvláště citlivé k utrpení méně obdařených a postižených lidí. Motto mojí návštěvy zní „Chránit každý život“, tedy uznávat jeho nezadatelnou důstojnost a důležitost prokazovat solidaritu a podporu našim bratrům a sestrám v jakékoli nouzi“.

Papež zmínil setkání s oběťmi fukušimské katastrofy a varoval před opakování atomových explozí z Hirošimy a Nagasaki. Navázal tak na úvodní slova japonského premiéra, který potvrdil japonské mírové úsilí a vyprávěl příběh prvního apoštolského vikáře v Japonsku, francouzského kněze Bernarda Petitjeana, který se v polovině 19. století jako první v Nagasaki setkal s tzv. „skrytými křesťany“. Oblast Urakami, z níž pocházeli, později vyhladila jaderná bomba.

„Dějiny nás učí, že i ty nejzávažnější konflikty mezi státy a národy mohou nalézt nosná řešení pouze prostřednictvím dialogu, což je jediná zbraň hodná člověka a schopná zaručit trvalý mír. Jsem přesvědčen, že nukleární otázku je nutno řešit multilaterálně za podpory politických a institucionálních procesů schopných vytvořit širší mezinárodní konsenzus a postup“.

Petrův nástupce ocenil drahocenný kulturní poklad, který v průběhu mnoha staletí dokázalo Japonsko rozvinout a uchovat, včetně hlubokých náboženských a morálních hodnot, jež charakterizují tuto starobylou kulturu.

*„Dobré vztahy mezi různými náboženstvími nejsou podstatné jenom pro budoucí mír, ale vedou také nynější i budoucí generace k tomu, aby si vážily etických principů, jež jsou základem skutečně spravedlivé a lidské společnosti. Řečeno slovy **Dokumentu o lidském bratrství**, který jsem podepsal spolu s Vrchním imámem z Al Azhar letos v únoru, společná starost o budoucnost lidské rodiny nás nabádá přijímat „kulturu dialogu jako cestu, spolupráci jako chování a vzájemné poznání jako metodu a kritérium“.*

V závěru na typickém obrazu třešňového květu (*sakura*) vykreslil křehkost našeho společného domu, vystaveného nejenom přírodním pohromám, ale také chamtivosti, vykořisťování a devastaci uskutečňovanými lidskou rukou. Vybídl zejména k pozornosti vůči mladým lidem a volbě humánní ekologie:

„Lidská důstojnost musí být středem každé sociální, ekonomické a politické aktivity. Je zapotřebí prosazovat mezigenerační solidaritu a na všech úrovních komunitního života je třeba prokazovat péči těm, kdo jsou opomenuti a vyloučeni. Myslím zejména na mladé lidi, kteří často trpí těžkostmi během dospívání, a také na starší a osamocené lidi, kteří trpí samotou. Víme koneckonců, že civilizace nějakého státu či národa se neměří jeho ekonomickou mocí, nýbrž pozorností věnovanou potřebným, jakož i schopností být užiteční a příznivě naklonění životu“.

Plné znění papežovy promluvy na rozloučenou je <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=30245>

V závěru papež japonským státním představitelům poděkoval za zdárný průběh návštěvy, jejíž veřejný program dneškem končí. Zítřejší, poslední den pobytu v Japonsku, bude věnován tamní komunitě Tovaryšstva Ježíšova a návštěvě na jezuitské univerzitě.

Cesty mimo Itálii

26.11.2019

Papež v Japonsku – 4. den

Tokio. Dopolední návštěva jezuitské Univerzity Sophia (*Sophia University*) byla posledním bodem papežova pobytu v Japonsku. Krátce před polednem tamního času Petrův nástupce s doprovodem odletěl z tokijského letiště, aby po dlouhém, téměř čtrnáctihodinovém letu, v podvečer přistál v Římě. Mezi dvanácti přelétanými státy byla také naše vlast, jejímuž prezidentovi, Miloši Zemanovi, římský biskup adresoval pozdravný telegram: „Během přeletu České republiky na zpáteční cestě z Thajska a Japonska zasílám vaší Excelenci srdečné pozdravy. Ujišťuji o svých modlitbách za vás a celý národ a vzývám Boha o hojně požehnaní pokoje a blahobytu pro vás všechny.“

Vraťme se ještě k posledním momentům 32. apoštolské cesty Františkova pontifikátu na japonské půdě. Prvním z nich byla soukromá mše svatá v nejstarší budově na univerzitním kampusu Sophia, kapli Kulturního centra (*Kulturheim Chapel*), při níž s papežem koncelebrovali jeho spolubratři z japonské jezuitské provincie. Po následné společné snídani Svatý otec pozdravil staré a nemocné kněze v přilehlém řeholním domě a poté se odebral do velké univerzitní posluchárny, kde jej očekávali zástupci studentů a profesorského sboru. Devět fakult Univerzity Sophia dnes navštěvuje celkem

třináct tisíc posluchačů, z toho půldruhého tisíce tvoří zahraniční studenti. Přednáší jim 1400 profesorů pocházejících z jedenadvaceti zemí. V rámci japonského školství má tato katolická univerzita vysoce prestižní postavení, které přiblížil její kancléř, **o. Tsutomu Sakuma, SJ**:

„Počátky Univerzity Sophia se vztahují ke snu sv. Františka Xaverského, který po svém příchodu do Japonska roku 1549 toužil po založení vysoké školy. Tento sen se uskutečnil teprve v roce 1913 díky třem jezuitským kněžím, které do Japonska vyslal papež Pius X. Tři tehdejší fakulty – německé literatury, filosofie a ekonomiky – vedl jezuita Hermann Hoffmann. Dnes máme 29 odborných oddělení a spolupracujeme se zhruba třemi sty univerzitami z 59 zemí. V roce 2013, kdy se Vaše Svatost stala papežem, jsme oslavili sté výročí, a jsme opětovně požehnáni papežovou návštěvou po osmatřiceti letech od návštěvy Jana Pavla II. Sophia jako zastřešující sdružení různých typů vzdělávacích zařízení slučuje univerzitu, juniorskou kolej, školu pro sociální asistenty a čtyři střední školy. Dosažené vzdělání je uznáváno a máme privilegium, že na univerzitě byla zřízena církevní fakulta teologie a filosofie. Rád bych využil příležitost, abych vyslovil hlubokou vděčnost za to, že jste nám svěřil toto poslání.“

Poděkoval kancléř jezuitské univerzity.

Papež František se nejprve podělil o několik dojmů z krátkého, leč intenzivního japonského pobytu. Jak řekl, povšiml si všeobecné vážnosti, jíž se těší katolická církev, a vyslovil naději, že vzájemný respekt v budoucnu poroste. Upozornil také na hlubší hledání smyslu, které zaznamenal v japonské společnosti a které přesahuje vsudypřítomnou výkonnost a pořádkumilovnost.

„Studium a meditace je součástí každé kultury, a ta vaše japonská může být v tomto smyslu hrdá na svůj starodávný a bohatý odkaz. Japonsko dokázalo do svého systému integrovat asijské myšlení a náboženství a vytvořit kulturu se specifickou identitou. Škola Ašikaga, která tak silně zapůsobila na sv. Františka Xaverského, je příkladem schopnosti japonské kultury vstřebávat a předávat poznání. Střediska studií, meditace a bádání mají také v dnešní kultuře důležitou roli. Z toho důvodu je důležité, aby si uchovala svoji autonomii a svobodu, jež jsou zárukou lepší budoucnosti“.

V soutěživé a technologicky zaměřené společnosti by tato univerzita měla být nejen centrem intelektuální formace, pokračoval římský biskup, nýbrž také místem, které uschopňuje ke stále větší inkluzi, vytváří sociální příležitosti a podporuje společenský postup. Ačkoli se poměruje se stále rychlejším technologickým pokrokem, nesmí ztratit se zřetele svou mezinárodní, křesťanskou a humanistickou identitu, zdůraznil dále:

„Ignaciánská tradice, na níž stojí Univerzita Sophia, musí podněcovat jak učitele, tak studenty k vytváření atmosféry, usnadňující reflexi a rozlišování. Žádný student této univerzity by neměl zakončit studia, aniž by se naučil, jak odpovědně a svobodně volit to, co ve svědomí považuje za nejlepší. Kéž se za každé – i té nejkomplicovanější – situace zajímáte o to, co je ve vašem jednání správné a lidské, poctivé a odpovědné jakožto rozhodní obhájci slabých a vyznačujete se integritou, tolik nutnou v těch chvílích, kdy slova a skutky klamou nebo zavádějí“.

Doprovázení mladých lidí je důležité v celém světě a všechny ignaciánské instituce mají toto doprovázení podporovat, citoval papež z **Univerzálních apoštolských preferencí Tovaryšstva Ježíšova**, které si jezuitský řád po dlouholeté rozvaze stanovil na příštích deset let.

„Jak dokazuje synoda o mládeži a její dokumenty, také všeobecná církev hledí s nadějí a zájmem na mládež celého světa. Vaše Univerzita je jako celek povolána soustředit se na mladé lidi, kteří nemají být pouze adresáty kvalifikovaného vzdělání, ale také se tohoto vzdělávání účastnit, nabízet vlastní myšlenky a sdílet svoje pohledy a naděje pro budoucnost. Ať se vaše Univerzita vyznačuje tímto modelem konfrontace a z něj plynoucího obohacení a vitality.“

Další z jezuitských apoštolských preferencí je doprovázení chudých a vyřazovaných lidí našeho světa, upozornil papež, a poukázal na sjednocující poslání univerzity, jehož prostřednictvím se mají redukovat rozštěpení a distance.

„Kvalitní univerzitní studium, namísto toho aby se považovalo za privilegium pro nemnohé, má být provázeno vědomím, že jsme služebníky spravedlnosti a obecného dobra, služebnosti, jež se má u každého uskutečňovat v té oblasti, kterou je povolán rozvíjet. Jedna věc se týká nás všech, totiž dodnes platná rada Petra a Pavla: nezapomínejme na chudé (srov. Gal 2,10)“.

V závěru návštěvy tokijské jezuitské univerzity obdržel Svatý otec výjimečný dar – sošku Panny Marie – Kuan Jin, která připomíná utrpení japonských podzemních křesťanů. Pronásledovaní věřící vyvinuli celou řadu obranných mechanismů a mimo jiné vyráběli tyto mariánské sošky inspirované buddhistickou bohyní milosrdenství Kuan Jin (japonsky *Kannon*).

28.11.2019

Kardinál Ladaria: Blahobyt vede k mentalitě uzavírající se transcendenci

Vatikán. „V každém pontifikátu byly okamžiky budící znepokojení, stačí si přečíst dějiny církve. Je potřeba více důvěřovat Pánu Bohu, převažovat musí naděje a také modlitba,“ říká kardinál Luis Ladaria. Tento španělský jezuita a teolog stojí již dva roky v čele vatikánské Kongregace pro nauku víry. Z toho titulu se pravidelně každý týden vídá s papežem Františkem. Jak prozradil v rozhovoru pro týdeník *Eco di Bergamo*, často se setkává a diskutuje také s Benediktem XVI. Zachoval si velmi jasný rozmysl, ujišťuje kardinál Ladaria a dodává, že si sám občas klade otázku: „Kdo jsem já, abych spravoval stejný úřad, jako v minulosti Benedikt XVI.“

Dlouholetý profesor Papežské gregoriánské univerzity připomíná, že právě kardinál Ratzinger jako prefekt Kongregace pro nauku víry vystihl pastorační význam služby tohoto úřadu: „Jsme tu od toho, abychom bránili a chránili víru Božího lidu. Nejsme tu pro teology, nýbrž pro lid, pro prosté věřící,“ říkával emeritní papež.

Z perspektivy svého čtyřicetiletého akademického působení komentoval kardinál Ladaria také změny, k nimž dochází na papežských univerzitách. Většina studentů dnes přichází z Asie a Afriky. „Západní svět se poddal rozsáhlé sekularizaci, která zasáhla v podstatě každého. Blahobyt nás uzavírá do sebe a méně myslíme na transcendenci,“ říká kardinál Ladaria. V této chvíli spatřuje nejvíce duchovního dynamismu v Asii. Dodává nicméně, že „církvní Řím je tradičně velmi otevřeným městem. Nikdo tu není cizí. Všichni se cítíme jako doma,“ říká španělský jezuita.

Na okraj rozhovoru zmínil kardinál Ladaria jako naprosto nahodilou skutečnost, že patří s papežem Františkem do téhož řádu. Před konkláve jsem se s ním setkal jenom jednou. Byl jsem tehdy již sekretářem Kongregace a kardinál Bergoglio nás navštívil s dalšími argentinskými biskupy v rámci návštěvy *ad limina*, vzpomíná kardinál Ladaria.

Kázání z Domu sv. Marty

29.11.2019

Petrův nástupce: Smrt je nadějeplné objetí s Pánem

Vatikán. Při dnešní ranní homilii v Domu sv. Marty se papež František zamýšlel nad smrtí, jako chvílí, kdy pro nás přijde Pán a bude vyžadovat, abychom byli připraveni. Vzhledem k této lidské křehkosti, která nás všechny spojuje, římský biskup vybízel, abychom si pro sebe navzájem vymodlili důvěru pro toto setkání s Pánem a schopnost dobře odpovědět na jeho volání.

V posledním týdnu liturgického roku nás církev vyzývá k úvaze nad koncem – koncem světa a každého z nás. Činí tak rovněž dnešním evangeliem (Lk 21,29-33), v němž Lukáš opakuje Ježíšova slova: „Nebe a země pomínou, ale má slova nepomínou“. Vše skončí, ale On zůstává, zdůraznil papež František v ranním kázání a vybídl k reflexi nad hodinou naší smrti. Nikdo neví, kdy přesně nastane, poznamenal, avšak častokrát myšlenku na ni potlačujeme, jelikož se domníváme, že jsme věční, ačkoli je to přesně naopak:

„Všichni máme tuto životní slabost, křehkost. Včera jsem o tom rozjímal nad pěkným článkem, který na toto téma vyšel v Civiltà Cattolica. Říká se tam, že zranitelnost je nám všem společná, jsme si v ní rovni. Lidská zranitelnost nás v jistém okamžiku přivede ke smrti. Právě proto chodíme k lékaři, abychom zjistili, jak je to s naší fyzickou zranitelností, jindy zase k psychologovi, abychom vyléčili nějakou psychickou zranitelnost.“

Žádné iluze nás od této zranitelnosti neuchrání, pokračoval Svatý otec. Poté vyprávěl, jak v Argentině v určitou dobu převládla móda předplacení vlastního pohřbu v domněnce, že se tak v budoucnu ušetří

peníze pozůstalým. Móda rychle přešla poté, co vyšly najevo podvody, kterých se dopouštěly pohřební služby. Jindy nás zase podvede iluze, že budeme žít věčně, komentoval papež a poznamenal, že jistota smrti je vepsána do Bible. Pán ale smrt prezentuje jako setkání s Ním a doprovází ji slovem „naděje“:

„Pán nám říká, abychom na toto setkání byli připraveni. Smrt je setkání – Pán nás přichází navštívit, bere nás za ruku, aby nás odvedl s sebou. Nechtěl bych, aby toto prosté kázání vyznělo jako pohřební oznámení! Je to zkrátka evangelium, je to život, kdy jeden druhému říkáme: jsme zranitelní a v každém z nás je brána, na kterou jednoho dne Pán zaklepe.“

Tato chvíle, kdy zazvoní zvonek a Pán zatluče na naše dveře, vyžaduje dobrou přípravu. Modleme se za sebe navzájem, abychom v důvěře dokázali otevřít Pánu, který přijde.

„Ze všech věcí, které jsme shromáždili, nastřádali a které mohou být náležitě dobré, si s sebou nic nevezmeme...Ale odneseme si Pánovo objetí. Přemýšlejme o vlastní smrti – zemřu, a kdy? Nemám to zapsané v kalendáři, ale Pán to ví...Modleme se k Pánu: „Pane, připrav mi srdce, abych zemřel dobře, v pokoji a s nadějí. Toto slovo má ustavičně doprovázet náš život – naděje na život s Pánem zde a poté i jinde. Modleme se za to pro sebe navzájem.“